

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecká sněmovna

2021

VIII. volební období

Pozměňovací návrh

Poslankyně Heleny Válkové

k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

(sněmovní tisk č. 911)

I. V části sedmé, změna zákona o zvláštních řízeních soudních, čl. VIII, se doplňuje nový bod 1, který zní:

„1. V § 452 odst. 1 se slova „na nezbytně nutnou dobu“ zrušují.“.

Dosavadní body se přechíslovají.

II. V části sedmé, změna zákona o zvláštních řízeních soudních, čl. VIII, dosavadní bod 3 zní:

„3. V § 456 se slova „, nejpozději do 24 hodin od jeho podání“ zrušují a na konci § 456 se doplňuje věta „Rozhodne-li soud po uplynutí 24 hodin od zahájení řízení, uvede v odůvodnění rozhodnutí skutečnosti, pro které nebylo možné rozhodnout dříve.“.“.

III. V části sedmé, změna zákona o zvláštních řízeních soudních, čl. VIII, dosavadní bod 5 zní:

„5. § 459 včetně nadpisu zní:

„§ 459

Trvání předběžného opatření

Trvání předběžného opatření určí soud na nezbytně nutnou dobu v délce nepřesahující 3 měsíce od jeho vykonatelnosti.“.“.

IV. V části sedmé, změna zákona o zvláštních řízeních soudních, čl. VIII, dosavadní bod 7 zní:

„7. V § 460 odst. 1 větě druhé se slovo „dobu“ zrušuje, za slovo „výjimečně“ se vkládá slovo „opakovaně“ a za slovo „prodloužit“ se vkládají slova „na nezbytně nutnou dobu v délce nepřesahující 3 měsíce“.“.

V. V části sedmé, změna zákona o zvláštních řízeních soudních, čl. VIII, se doplňuje nový bod 8, který zní:

„8. V § 460 se na konci odstavce 1 doplňuje věta „Účinky předběžného opatření zaniknou nejpozději uplynutím 1 roku od jeho vykonatelnosti.“.“.

Dosavadní bod se přechíslovuje.

ODŮVODNĚNÍ

K části sedmé, čl. VIII, změna zákona o zvláštních řízeních soudních

K bodu I (§ 452 odst. 1)

Navrhuje se požadavek na určení trvání předběžného opatření *na nezbytně nutnou dobu* přesunout z dosavadního ustanovení § 452 odst. 1 ZŘS do ustanovení § 459 ZŘS. Tato změna souvisí se záměrem sledovaným vládním návrhem, podle něhož by měl dobu trvání předběžného opatření upravujícího poměry dítěte určit sám soud s ohledem na individuální zvláštnosti každého případu. Tento přístup je přílehavější také úpravě ustanovení § 924 občanského zákoníku, které rovněž neobsahuje pevnou dobu trvání předběžného opatření, ale stanoví pouze požadavek trvání předběžné úpravy poměrů *na nezbytně nutnou dobu*. Zákon o zvláštních řízeních soudních by tedy napříště měl z tohoto obecného požadavku vycházet a napříště stanovit jen nejzazší dobu tří měsíců, v níž by měla být situace dítěte nejpozději přezkoumána. Konkrétní doba trvání by však měla být určena soudem s přihlédnutím k okolnostem, a to na dobu co možná nejkratší včetně možnosti určení i kratší než stávající měsíční doby.

K bodu II (§ 456)

Navrhuje se vyjasnit navrhovanou změnu v úpravě lhůty pro vydání rozhodnutí o návrhu na nařízení tzv. rychlého předběžného opatření. Napříště by se měl uplatnit obecný požadavek na *bezodkladnost* rozhodnutí, který obsahuje již stávající právní úprava. Tento požadavek by se měl přizpůsobit individuálním zvláštnostem konkrétního případu. V některých případech tedy může jít kupříkladu i o jednotky hodin. Na druhou stranu se má zachovat záměr sledovaný vládním návrhem, podle něhož by mělo být umožněno o návrhu rozhodnout i po uplynutí 24 hodin od zahájení řízení. Jedná se kupříkladu o situace, kdy jejich navrhovatelem vylíčená vážnost nezbytně nevyžaduje rozhodnutí v takto krátké lhůtě a kdy soud potřebuje ověřit některé skutečnosti uvedené v návrhu, např. vhodnost navrhovaného prostředí pro umístění dítěte nebo dodržení zásady přednosti individuálních forem péče o dítě před péčí ústavního typu. Rovněž tak může soud na základě skutečností uvedených v podaném návrhu dospět k názoru, že o něm není možné rozhodnout, aniž by se pokusil o vyslechnutí rodičů nebo o shlednutí samotného dítěte nebo místa jeho aktuálního pobytu. V těchto méně akutních případech se však navrhuje stanovit požadavek, aby se soud v odůvodnění rozhodnutí vypořádal se skutečnostmi, proč nebylo možné rozhodnout dříve. Doba 24 hodin by tedy napříště neměla být nejzazší lhůtou, do kdy lze o návrhu na nařízení tzv. rychlého předběžného opatření rozhodnout. Měla by zůstat jako určitý časový test, po jehož uplynutí je třeba klást na zdůvodnění rozhodnutí s ohledem na mimořádnost daného opatření zvýšené nároky.

K bodu III (§ 459)

Navrhovaná změna souvisí se změnou pod bodem I. Navrhuje se požadavek na určení trvání předběžného opatření *na nezbytně nutnou dobu* přesunout z dosavadního ustanovení § 452 odst. 1 ZŘS do ustanovení § 459 ZŘS. Tato změna souvisí se záměrem sledovaným vládním návrhem, podle něhož by měl dobu trvání předběžného opatření upravujícího poměry dítěte určit sám soud s ohledem na individuální zvláštnosti případu. Tento přístup je přílehavější také úpravě ustanovení § 924 občanského zákoníku, které rovněž neobsahuje pevnou dobu trvání

předběžného opatření, ale stanoví pouze požadavek trvání předběžné úpravy poměrů *na nezbytně nutnou dobu*. Zákon o zvláštních řízeních soudních by tedy napříště měl z tohoto obecného požadavku vycházet a napříště stanovit jen nejzazší dobu tří měsíců, v níž by měla být situace dítěte nejpozději přezkoumána. Konkrétní doba trvání by však měla být určena soudem s přihlédnutím k okolnostem, a to na dobu co možná nejkratší včetně možnosti určení i kratší než stávající měsíční doby.

K bodu IV a V (§ 460)

Do ustanovení obsaženého ve vládním návrhu se navrhuje předně promítnout výslovný požadavek *na nezbytně nutnou dobu* trvání předběžného opatření upravujícího poměry dítěte i ve výjimečných případech, kdy může dojít k překročení 6 měsíců trvání předběžného opatření. Vládní návrh již obsahuje zpřísnění této úpravy v podobě požadavku na zajištění přezkumu každého takového prodloužení doby trvání předběžného opatření vždy nejdéle do tří měsíců. Požadavkem *na nezbytně nutnou dobu* trvání i každého takového prodloužení se podtrhuje mimořádnost takových situací. Tím spíše, že zákon již v současnosti stanoví ve věcech péče soudu o nezletilé časový standard trvání řízení ve věci samé v délce, která by zásadně neměla přesáhnout 6 měsíců od zahájení řízení ve věci samé (§ 471 odst. 2 ZŘS).

Dále se navrhuje stanovit nejzazší dobu trvání předběžného opatření upravujícího poměry dítěte. Tato doba se navrhuje stanovit v délce maximálně jednoho roku. Tato doba se navrhuje zvolit i s přihlédnutím k nejzazší délce trvání pěstounské péče na přechodnou dobu (§ 27a odst. 9 ZOSPOD). Tímto opatřením se podtrhuje mimořádnost těchto předběžných opatření a požadavek, aby nedocházelo k nepřijatelnému prodlužování prozatímního řešení, ale bylo pokud možno co nejdříve dosaženo meritorního řešení věci. V tomto směru je třeba dodat, že již v současnosti je převážná většina řízení týkajících se péče o dítě skončena v době 1 roku. Tak kupříkladu ve věcech pěstounské péče trvalo v roce 2019 pouze necelých 7 % řízení déle než 1 rok¹. Přičemž 71,5 %² řízení v těchto věcech bylo skončeno do 6 měsíců a 21 %³ v rozmezí od 6 do 12 měsíců. Opatření tedy směřuje spíše vůči menšímu počtu případů, u nichž může docházet k potenciálním průtahům.

¹ Tj. 230 řízení z 3300 sledovaných v podskupině „o) Pěstounská péče (Pěstounství)“. Srov. S-SL-O Přehled o délce soudního řízení ode dne nápadu do dne právní moci podle předmětu a výsledku, dostupné zde: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>.

² Tj. 2362 řízení z 3300 sledovaných. Tamtéž.

³ Tj. 708 řízení z 3300 sledovaných. Tamtéž.

Platné znění příslušných ustanovení zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, s vyznačením navrhovaných změn

§ 452

Předběžné opatření upravující poměry dítěte

(1) Ocitlo-li se nezletilé dítě ve stavu nedostatku řádné péče bez ohledu na to, zda tu je či není osoba, která má právo o dítě pečovat, nebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo byl-li narušen, soud předběžným opatřením upraví poměry dítěte tak, že nařídí, aby dítě bylo umístěno ve vhodném prostředí, které v usnesení označí.

(2) Vhodným prostředím se rozumí výchovné prostředí u osoby nebo zařízení způsobilého zajistit nezletilému řádnou péči s ohledem na jeho fyzický a duševní stav, jakož i rozumovou vyspělost a umožnit realizaci případných jiných opatření stanovených předběžným opatřením. Předběžným opatřením podle odstavce 1 lze svěřit dítě i do pěstounské péče na přechodnou dobu, po kterou rodič nemůže dítě ze závažných důvodů vychovávat, nebo po jejímž uplynutí lze dítě svěřit do péče před osvojením, dát souhlas rodiče s osvojením či rozhodnout o tom, že není třeba souhlasu rodiče k osvojení.

(3) Ustanovení tohoto pododdílu o trvání a prodloužení doby trvání předběžného opatření se použijí i na předběžné opatření podle občanského soudního řádu, jímž má být účastníku uloženo, aby odevzdal dítě do péče druhého z rodičů nebo do péče osoby dítěti příbuzné nebo blízké.

§ 454

Zahájení řízení

(1) Předběžné opatření, **jímž má být nařízeno umístění dítěte mimo péči rodičů nebo péči osoby dítěti příbuzné nebo blízké**, může soud nařídít jen na návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

(2) Návrh na předběžné opatření musí obsahovat kromě obecných náležitostí návrhu na zahájení řízení jméno nezletilého, jména, povolání a bydliště ostatních účastníků, jsou-li navrhovateli známa, vyličení rozhodujících skutečností odůvodňujících nařízení předběžného opatření, označení osoby, které má být dítě předáno do péče. Neobsahuje-li návrh všechny náležitosti, a pro tyto vady není možné o návrhu rozhodnout ve lhůtě k tomu stanovené, soud návrh odmítne. Ustanovení o opravení nebo doplnění podání, které neobsahuje všechny stanovené náležitosti nebo které je nesrozumitelné nebo neurčité, se nepoužije.

§ 456

Lhůta pro rozhodnutí

O návrhu na předběžné opatření soud rozhodne bezodkladně, ~~nejpozději do 24 hodin od jeho podání.~~ **Rozhodne-li soud po uplynutí 24 hodin od zahájení řízení, uvede v odůvodnění rozhodnutí skutečnosti, pro které nebylo možné tuto lhůtu dodržet rozhodnout dříve.**

§ 457

Vykonatelnost

Rozhodnutí, kterým bylo návrhu vyhověno, je vykonatelné vydáním, **není-li určen pozdější okamžik.** Jeho výrok je závazný pro každého.

§ 459

~~Trvání předběžného opatření~~

~~(1) Předběžné opatření trvá po dobu 1 měsíce od jeho vykonatelnosti.~~

~~(2) Předběžného opatření, kterým se dítě svěřuje do pěstounské péče na přechodnou dobu podle § 452 odst. 2 věty druhé, trvá 3 měsíce od jeho vykonatelnosti; bylo-li před uplynutím doby zahájeno řízení ve věci samé, pak trvá do doby, než se stane vykonatelným rozhodnutím, kterým se toto řízení končí, nebo rozhodnutí, kterým bylo předběžné opatření zrušeno.~~

§ 459

Trvání předběžného opatření

Trvání předběžného opatření určí soud na nezbytně nutnou dobu v délce nepřesahující 3 měsíce od jeho vykonatelnosti.

§ 460

Prodloužení doby trvání předběžného opatření

(1) Bylo-li před uplynutím doby podle ustanovení § 459 ~~odst. 1~~ zahájeno řízení ve věci samé, může soud předběžné opatření ~~na dobu nejvýše 1 měsíce~~ opakovaně prodloužit tak, aby celková doba trvání předběžného opatření nepřesáhla 6 měsíců od jeho vykonatelnosti. Poté lze ~~dobu~~ trvání předběžného opatření výjimečně **opakovaně prodloužit na nezbytně nutnou dobu v délce nepřesahující 3 měsíce** jen tehdy, nebylo-li z vážných důvodů a objektivních příčin možné v této době skončit důkazní řízení ve věci samé. **Účinky předběžného opatření zaniknou nejpozději uplynutím 1 roku od jeho vykonatelnosti.**

(2) Postupoval-li soud, kterému byla věc předána podle § 453 odst. 2 věty druhé, a nebylo-li o příslušnosti nadřízeným soudem dosud rozhodnuto, rozhodne o prodloužení doby trvání soud, který předběžné opatření nařídil.